

Arabas, Iwona

Międzynarodowy Kongres Historii Farmacji w Paryżu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 41/1, 180-181

1996

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MIĘDZYNARODOWY KONGRES HISTORII FARMACJI W PARYŻU

W dniach 25–29 września 1995 r. miał miejsce w Paryżu XXXII Międzynarodowy Kongres Historii Farmacji, który odbywał się pod auspicjami m.in. Francuskiego Towarzystwa Historii Farmacji (Societe d'Histoire de la Pharmacie), Międzynarodowego Towarzystwa Historii Farmacji (Internationale Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie), Międzynarodowej Akademii Historii Farmacji (Academie Internationale d'Histoire de la Pharmacie). Na czele komitetu honorowego stał prezydent Francji Jacques Chirac.

Ponad dziewięciuset uczestników Kongresu z całego świata obradowało w najbardziej uświęconych tradycją salach uniwersyteckich. Francuscy historycy farmacji organizując Kongres chcieli jednocześnie uczcić 500 lat istnienia farmacji szpitalnej. Otwarcie Kongresu odbyło się przy udziale najwyższych osobistości związanych z francuską nauką, opieką zdrowotną i reprezentujących władze miasta na czele z merem Paryża Jean Thiberi. Prezydentem Komitetu Organizacyjnego był Jean Flahaut, sekretarzem generalnym François Chast, a sekretarzem naukowym Olivier Lafont.

Tematyka czterodniowych obrad była zawarta w niezwykle inspirującej symbolice medalu wybitego z okazji Kongresu. Awers medalu przedstawia cztery królestwa, z których pochodzą leki, poprzez symbole nasuwające oczywiste skojarzenia – jak makówka, zmięta i minerał, natomiast narodziny współczesnej farmacji symbolizuje podwójna helisa DNA, jako symbol czwartego królestwa, z którego czerpie się środki lecznicze – królestwa człowieka.

Referaty plenarne miały dodatkową uroczystą oprawę – po każdym odbywał się krótki koncert orkiestry kameralnej, wykonującej utwory epoki baroku. Przez kolejne trzy dni obrad wygłoszono 142 referaty i przedstawiono 45 posterów. Wiodącym tematem była farmacja szpitalna, a grupy tematyczne na jakie podzielono referaty były wynikiem ich szczegółowej problematyki, mianowicie: historia farmacji szpitalnej w Hiszpanii, Niemczech i Słowacji, Stanach Zjednoczonych, Rumunii, Francji, wschodniej i zachodniej części basenu Morza Śródziemnego, historia szpitali, historia farmacji w Europie, historia nauczania farmacji, personalia naukowców, historia terapii, historia technik farmaceutycznych, źródła w historii farmacji oraz sztuka w farmacji. Dodatkową atrakcją były filmy wideo, którym każdego dnia była poświęcona jedna sesja.

Z Polski w paryskim kongresie brały udział dwie osoby – dr Jadwiga Brzezińska, reprezentująca Zespół Sekcji Historii Farmacji i dr Iwona Arabas z Pracowni Historii Nauk o Leku Instytutu Historii Nauki PAN. Referat J. Brzezińskiej, ilustrowany bardzo interesującymi i poetycko dobranymi przezroczami, dotyczył historii apteki szpitalnej w Wilanowie. W XIX w. znajdował się w pałacu 45 łóżkowy szpital prowadzony przez siostry Szarytki i apteka szpitalna, która realizowała około 400 recept miesięcznie. Istotne znaczenie miał fakt, że była ona dostępną również dla okolicznej ludności.

Alkaloidy opium to temat, który zawsze jest poruszany przez historyków farmacji – ze względu na bardzo interesujące problemy historyczne, ale również odniesienia do współczesnych problemów natury społecznej i etycznej. Tematyka ta została zasygnalizowana już podczas wykładu plenarnego prof. Pierre’a Potier, dyrektora generalnego nauki i technologii w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego i Nauki. Referat dr I. Arabas na temat stosowania opioidów w polskich szpitalach drugiej połowy XIX w. dotyczył przede wszystkim postaci leków z alkaloidami opium, stosowanymi w leczeniu zamkniętym. Duże zainteresowanie słuchaczy wzbudziło porównanie wykorzystania omawianych leków w medycynie oficjalnej i popularnej. Nie obce były również dla polskiego społeczeństwa XIX w. problemy uzależnień polekowych. Alkaloidy opium były również tematem referatów francuskich historyków: F. Chast, M. Bui, P. Foliot, L. Suffisseau – *Problemy dotyczące opium, jego alkaloidów i preparatów galenowych stosowanych w doświadczeniach internistycznych w farmacji w Paryżu od 1815–1914 r.* oraz M. Lebas-Certain, F. Mercier i C. Bourry – *Dom doktora Sollier, lub sanatorium leczące choroby nerwowe i morfinomanie na początku wieku.*

Liczba referatów i równoległe obrady w trzech salach wykładowych nie dawały możliwości prowadzenia głębszych dyskusji, pozostały rozmowy w kuluarach i obietnice przyszłych kontaktów oraz wymiany publikacji.

Tradycyjnie na Kongresach Historii Farmacji jeden wieczór poświęcony jest Międzynarodowej Akademii Historii Farmacji. W tym roku, na uroczystej sesji, ustępujący prezydent Akademii Karol Zalai wręczył Medal Georga Urdanga zasłużonemu historykowi farmacji ze Stanów Zjednoczonych prof. Johnowi Parascandoli. Na posiedzeniu przyjęto nowych członków i przekazano godność prezydenta Akademii na nową kadencję prof. Marii Carmen Frances Causpe, wiceprezydentem został prof. Wolfgang-Dieter Muller-Jahnke.

Francuscy organizatorzy tej niezwykle udanej imprezy zostali uhonorowani odznaczeniami wręczanymi na bankiecie, który odbył się w rezydencji mera Paryża.

Ostatniego dnia Kongresu uczestnicy brali udział w otwarciu ekspozycji zatytułowanej *Od eliksiru do genetyki, czyli dwa wieki naukowej farmacji szpitalnej*. Ekspozycja jest integralną częścią Muzeum Służby Publicznej – Szpitale w Paryżu. Jest zaaranżowana w sposób niezwykle sugestywny – każdy podstawowy problem związany z postaciami leku, rozwojem ich form, sposobem aplikacji jest ujęty chronologicznie – od najbardziej prostych i historycznych postaci do współczesnych, często kojarzących się już z XXI w. Tu ponownie nasuwają się skojarzenia z symboliką medalu, którego wizerunek towarzyszył nam w wielu miejscach jako logo Kongresu. W Muzeum również odwołano się do czwartego królestwa, właśnie tu odczułam jak blisko jesteśmy powszechnego stosowania leków, których modelem jest DNA.

Iwona Arabas
(Warszawa)